

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 maja 2025 r.

Pozycja 152

POSTANOWIENIE

z dnia 5 grudnia 2024 r.

Sygn. akt Ts 185/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej W.R. o zbadanie zgodności:

art. 398²³ § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim „uniemożliwia realizację zasady dwuinstancyjności postępowania”, z art. 78 w związku z art. 45 ust. 1 i z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 oraz z art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 lipca 2023 r. (data nadania) W.R. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem badania norm wskazanych w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Sąd Rejonowy w L. orzeczeniem referendarza sądowego z 16 grudnia 2021 r. odmówił skarżącemu ustanowienia pełnomocnika z urzędu oraz zwolnienia z kosztów sądowych (sygn. akt [...]), zaś postanowieniem z 23 marca 2022 r. (sygn. akt [...]) utrzymał w mocy swoje wcześniejsze orzeczenie. Zostało ono wskazane w skardze konstytucyjnej jako ostatecznie określające prawa i wolności skarżącego, w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji (zob. s. 3). Trybunał ustalił z urzędu, że skarżący odebrał je 26 kwietnia 2022 r.

Skarżący 4 maja 2022 r. złożył do Sądu Rejonowego w L. pismo, uznane za wniosek o przyznanie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem Sądu Rejonowego w L. z 6 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]) przyznano skarżącemu pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Pismo z Okręgowej Rady Adwokackiej w przedmiocie wyznaczenia do działania w charakterze pełnomocnika zostało doręczone adwokatowi 15 czerwca 2023 r.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 20 października 2023 r. wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wszystkich załączników złożonych wraz ze skargą konstytucyjną (z wyjątkiem: skargi na zarządzenie referendarza, wezwania do

sprecyzowania charakteru pisma skarżącego z 4 maja 2022 r., zarządzenia z 30 maja 2022 r.); udokumentowanie daty doręczenia adwokatowi J.K. rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w L. o ustanowieniu go pełnomocnikiem dla skarżącego (doręczenie np. poświadczona za zgodność z oryginałem koperty, w której doręczone zostało to orzeczenie wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej lub poświadczona za zgodność z oryginałem kopii zwrotnego potwierdzenia odbioru tej przesyłki lub elektronicznego potwierdzenia odbioru) wraz z czterema kopiami; doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wyroków, decyzji lub innych rozstrzygnięć (wraz z uzasadnieniami) potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej (wraz z czterema kopiami), w szczególności orzeczenia referendarza sądowego z 16 grudnia 2021 r. wydanego w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu (sygn. akt [...]); poinformowanie, czy od wskazanego w skardze konstytucyjnej ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia (wraz z czterema kopiami).

W piśmie z 31 października 2023 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącego poinformował, że droga prawna została wyczerpana przez orzeczenia wymienione w skardze konstytucyjnej i że nie złożono nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Załączył niepoświadczona za zgodność z oryginałem kopie postanowień Sądu Rejonowego w L. z 23 marca 2022 r. (sygn. akt [...]), z 6 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]) oraz kopię koperty zaadresowanej do niego przez Okręgową Radę Adwokacką w L.

Zarządzeniem z 24 września 2024 r. sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia braków skargi konstytucyjnej przez: doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wszystkich załączników złożonych wraz ze skargą konstytucyjną (z wyjątkiem: skargi na zarządzenie referendarza, wezwania do sprecyzowania charakteru pisma skarżącego z 4 maja 2022 r., zarządzenia z 30 maja 2022 r.); udokumentowanie daty doręczenia adwokatowi J.K. rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w L. o ustanowieniu go pełnomocnikiem skarżącego (doręczenie kopii spisu dokumentów doręczonych, przyjętego przez pełnomocnika skarżącego) oraz doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wyroków, decyzji lub innych rozstrzygnięć (wraz z uzasadnieniami) potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej (wraz z czterema kopiami), w szczególności orzeczenia referendarza sądowego z 16 grudnia 2021 r. wydanego w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu (sygn. akt [...]).

W piśmie z 8 października 2024 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącego poinformował, że 15 czerwca 2023 r. odebrał pismo z Okręgowej Rady Adwokackiej zobowiązujące go do podjęcia pracy w charakterze adwokata z urzędu w sprawie skarżącego. Załączył poświadczona za zgodność z oryginałem kopie: zawiadomienia z Okręgowej Rady Adwokackiej z 26 kwietnia 2023 r. o wyznaczeniu go pełnomocnikiem z urzędu dla skarżącego w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej oraz koperty zaadresowanej do niego przez Okręgową Radę Adwokacką w L.

Zdaniem skarżącego brak możliwości kontroli instancyjnej orzeczenia sądu w przedmiocie skargi na działanie referendarza sądowego pozbawia go prawa do sądu i sprawiedliwego rozstrzygnięcia jego spraw oraz narusza zasadę dwuinstancyjności postępowania, które to prawa wywodzi ze wskazanych w skardze przepisów Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia warunków wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i przepisów ustawy z dnia 30 listopada

2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

2. Art. 79 ust. 1 Konstytucji określa charakter skargi konstytucyjnej jako środka procesowego wnoszonego po wydaniu ostatecznego orzeczenia o wolnościach, prawach lub obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji na podstawie zaskarżonego przepisu. Zgodnie z art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, jeżeli skarga nie spełnia wymagań przewidzianych w ustawie, a usunięcie braków jest możliwe, wyznaczony do rozpoznania wstępnego sędzieja Trybunału wydaje zarządzenie, w którym wzywa do ich usunięcia w terminie siedmiu dni. Trybunał stwierdził, że skarżący był prawidłowo wezwany do usunięcia braków na etapie kontroli przeprowadzonej przez Prezesa Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568; dalej: k.p.c.) oraz sędziego Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK.

2.1. Określając wymogi formalne skargi konstytucyjnej, u.o.t.p.TK przewiduje m.in. obowiązek dołączenia do skargi wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia wydanego na podstawie zakwestionowanego przepisu (art. 53 ust. 2 pkt 1 u.o.t.p.TK), jak również wyroków, decyzji lub innych rozstrzygnięć potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej, o której mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK (art. 53 ust. 2 pkt 2 u.o.t.p.TK).

Trybunał stwierdził, że skarżący nie usunął braków formalnych skargi w zakresie określonym w punktach 1 i 3 zarządzenia Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 20 października 2023 r. i mimo ponownego wezwania nie usunął braków wskazanych w punktach 1 i 3 zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 24 września 2024 r. Podkreślić należy, że jak wynika wprost z art. 36 u.o.t.p.TK, w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c. Trybunał przypomina, że skarżący jest zobowiązany do przedłożenia wyroku wydanego na podstawie kwestionowanego przepisu, a ustawa nie przewiduje wyjątków, na podstawie których mógłby być zwolniony z tego obowiązku (zob. np. postanowienie z 14 grudnia 2022 r., sygn. Ts 75/22, OTK ZU B/2024, poz. 16).

2.2. Trybunał zwraca uwagę, że wraz z trzymiesięcznym terminem, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, wygasa prawo skarżącego do złożenia skargi konstytucyjnej. Stosownie zaś do art. 44 ust. 2 u.o.t.p.TK w razie niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej, skarżący może złożyć do sądu rejonowego swojego miejsca zamieszkania wniossek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Wystąpienie z wnioskiem do sądu rejonowego wstrzymuje bieg terminu wniesienia skargi konstytucyjnej. Jego wznowienie następuje pierwszego dnia po dniu doręczenia adwokatowi lub radcy prawnemu rozstrzygnięcia właściwego organu o wyznaczeniu go pełnomocnikiem skarżącego (art. 44 ust. 3 pkt 1 u.o.t.p.TK). W związku z faktem, że powyższe zdarzenia mają ważne znaczenie dla wyznaczenia terminu do złożenia skargi konstytucyjnej, skarżący mają obowiązek ich udokumentowania (zob. np. postanowienie TK z 22 listopada 2022 r., sygn. Ts 263/21, OTK ZU B/2023, poz. 42).

Również w niniejszej sprawie skarżący został wezwany (zob. pkt 2 zarządzenia Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 20 października 2023 r. oraz pkt 2 zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 24 września 2024 r.) do udokumentowania daty doręczenia adwokatowi rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w L. o ustanowieniu go pełnomocnikiem skarżącego. W odpowiedzi pełnomocnik wskazał datę otrzymania powyższego rozstrzygnięcia (zob. s. 10 skargi konstytucyjnej, pismo z 8 października 2024 r.), a także przekazał kopię koperty, zawierającej przesyłkę niepoleconą (wraz z pismami z 31 października 2023 r. oraz 8 października 2024 r.). Poważne wątpliwości budzi, czy wyczerpuje to

wymóg udokumentowania daty, z którą przepisy k.p.c. wiążą fakt wznowienia zawieszonego terminu.

2.3 Wskazana okoliczność jest, zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK, podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.